

Tampereen kaupunki

Hankinnat

KPMG Oy Ab

8.4.2020

Raportin sivumäärä 4

Painopistetarkastus Hankinnat.docx

1 Tarkastuksen tavoite

Hankintojen järjestämiseen tutustumisella on tarkoitus selvittää kaupungin hankintaohjeistuksen toteutumista. Tarkastus on kohdennettu joukkoliikenteeseen ja hyvinvointipalveluihin. Tarkoituksena on keskustella johtavien viranhaltijoiden kanssa keskeisistä toimintaan ja talouteen vaikuttavista seikoista ja mahdollisista talouden haasteista ja käydä läpi hankintojen järjestämiseen ja kilpailutukseen liittyvää dokumentaatiota.

Tarkastus on tilintarkastuksen kaksivuotissuunnitelman ja vuoden 2019 työohjelman mukaisesti kohdistettu hankintoihin.

2 Yhteenvedo tarkastushavainnoista

Tarkastuksemme perusteella voimme todeta, että hankintojen järjestämisen osalta emme havainneet merkittäviä puutteita.

Suosituks:

1. Avo- ja asumispalveluiden sopimusten seurannassa on manuaalisia vaiheita, joissa tietoja käsitellään Excel-taulukoissa. Tähän liittyy mahdollisuus inhimillisille virheille. Suosittelemme järjestelmäpohjaista sopimusten seuranjärjestelmää tai varmistamaan Excel-taulukoiden laskentakaavojen oikeellisuuden ja tiedonsiirron kontrollit määräjain.

3 Tarkastuksen suorittaminen

Tarkastus kohdennettiin seuraaviin taloushallinnon osa-alueisiin:

- Hankintojen toteuttaminen ja sopimusten hallinnointi suurimpien toimittajien osalta. Tarkastuksen kohteena olleet toimittajat valittiin ostoreskontrasta ajetun listauksen perusteella.

Tarkastuksessa keskusteltiin seuraavien henkilöiden kanssa syys-marraskuun 2019 aikana:

- Hyvinvoinnin palvelualue: Taru Kuosmanen (Hyvinvoinnin palvelualueen johtaja), Anniina Tirronen (Avopalvelujohtaja), Arto Lemmetty (Hallintoylilääkäri), Virva Palomäki (Kehittämispäällikkö), Kristiina Lehtinen (Ostopalvelusuunnittelija)
- Kaupunkiympäristö(Joukkoliikenne): Mika Periviita (Joukkoliikenne johtaja), Juha-Pekka Häyrynen (Joukkoliikenteen suunnittelupäällikkö), Juha Kortteus (Joukkoliikenne Logistikko)

Keskusteluissa käytiin läpi hankinnan järjestämistä edellä mainittujen palvelujen osalta.

Seuraavassa on yksityiskohtaisemmin kuvattu työohjelmassa määriteltyjen taloushallinnon osa-alueiden tarkastusta. Taloushallinnon yleisestä organisoinnista tai talouden seurannasta kyseisissä yksiköissä ei noussut esiin muita sellaisia seikkoja, jotka haluaisimme erityisesti tuoda tarkastuslautakunnan tietoon.

4 Tarkastushavainnot

Hyvinvoinnin palvelualueen hankinnat, Avo- ja asumispalvelut:

Hyvinvoinnin palvelualueen hankintojen järjestäminen ja hallinta on jaettu palvelulinjoittain. Palvelulinjoja johtaa palvelulinjapäällikkö, joka vastaa oman linjansa hankinnoista. Hankinnat suunnitellaan etukäteen palvelulinjoissa ja kirjataan hankinnan vuosisuunnitelmiin. Hankintaa tukee erillinen hankintatiimi. Hankintasuunnitelma hyväksytetään Sotelassa kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Sotelassa tehdään myös tarvittaessa tarkemmat hankintalinjaukset. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hankintasopimuksen osalta hallintoylilääkäri Arto Lemmetty on vastuussa sopimusneuvotteluista ja sopimuksen toteuman seurannasta.

Käytännön kilpailutuksen hoitaa lähtökohtaisesti aina kilpailutettavissa hankinnoissa Tuomi Logistiikka. Lähtökohtaisesti myös pienhankinnat kilpailutetaan ja ei-kilpailutettavia hankintoja ovat yleisesti vain yksilöhankinnat. Hankintasopimusten allekirjoitusoikeus on linjapäälliköillä, tarvittaessa avopalvelujohtaja Anniina Tirronen allekirjoittaa sopimukset. Kilpailutusten dokumentaatio arkistoidaan Tuomi Logistiikan toimesta.

Tehdyt hankintasopimukset tallennetaan sähköisesti Donna – arkistointijärjestelmään ja myös paperisena versiona hankintatiimin toimesta. Varsinainen sopimustenhallinta toteutetaan Excelissä, koska Donna ei esimerkiksi ilmoita sopimusten erääntymisestä. Sopimusten hallinta Excelissä vaatii sopimusten määrästä ja manuaalisesti ylläpidosta johtuen hankinnan henkilöstöltä vahvaa asiantuntemusta. Hankintatiimi valvoo sopimusten erääntymistä, mutta lähtökohtaisesti uusien- ja erääntyneiden sopimusten neuvottelut suunnitellaan ja aikataulutetaan hankintasuunnitelman tekovaiheessa. ***Suositlemme järjestelmäpohjaista sopimusten seurantaa, jotta mahdollisten manuaalisista toimenpiteistä johtuvien virheiden mahdollisuus olisi mahdollista minimoida.***

Sopimusten toteutumisen käytännön seuranta järjestetään palvelulinjojen ja hankintatiimin toimesta ja viikoittain kutsutaan palveluntuottajia sopimustenseurantaneuvotteluihin, joissa käydään läpi esiin nousseita asioita ja mahdollisia asiakaspalautteita. Hankinta koordinoi myös mahdolliset hinnankorotusneuvottelut. Sopimusten laskutuksen toteuman seuranta on hankinnan taloustiimin vastuulla ja tähän sisältyy kustannusten kokonaisseuranta vertaamalla sopimuksen tietoihin. Varsinainen laskujen asiatarkastus on joko hankintatiimissä tai palvelulinjoilla. Laskujen asiatarkastuksen yhteydessä kootaan ja ylläpidetään myös suoritettietoja. Ohjaus- ja valvontayksikkö toteuttaa tarvittaessa pistokoekäyntejä toimipaikoilla.

Tarkastuksen osana kävimme läpi suurimpien palveluntuottajien listalta valittujen palveluntuottajien sopimuksien kilpailutusta, kilpailutuksen hallinnollista päätöksentekoa ja sopimuksen toteutumisen valvontaan. Tarkasteluun valituista sopimuksista löytyi asianmukainen kilpailutusdokumentaatio, joka saatiin tarkastuksen käyttöön Tuomi Logistiikasta. Sopimuksien hallinnollinen päätöksenteko oli tarkastuksemme perusteella hoidettu asianmukaisesti ja hankintasopimuksen oli allekirjoittanut valtuutettu henkilö. Tarkastuksen perusteella sopimukset oli asianmukaisesti dokumentoitu Donnaan ja sopimuksen tiedot vastasivat hankintatiimin Excel

seurannan tietoja. Tarkasteluun valittujen sopimuksien osalta laskutus kulkee PSOP-järjestelmän (Palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmä) kautta. Kaupunki hyväksyy tuottajien hinnastot järjestelmässä ja laskuttaa voi vain hyväksytyjen hinnastojen mukaan. Hankintatiimissä huolehditaan näiden osalta laskujen asiataarkastuksesta.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän sopimus:

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän sopimuksen osalta haastattelimme hallintoylilääkäri Arto Lemmettyä, joka vastaa sopimuksen laadinnasta ja valvonnasta. Sopimuksen laadintaprosessi on monivaiheinen ja siinä käydään lävitse sairaanhoitopiiriltä saatua tarjousta, jonka perusteella käydään neuvotteluja. Sopimuksen valmistelua tehdään virkamiestyönä ja kaupungilta saadaan raami siihen, että missä kustannuksissa tulisi pysyä. Vuosi 2019 on sopimus ollut kiinteähintainen, mutta vuodelle 2020 on tulossa käyttöön perustuva sopimus. Kiinteähintaisessa sopimuksessa on se huono puoli, että lopullinen summa saadaan vasta helmikuun puolessa välissä kun tasauslaskutus valmistuu.

Vuosi 2019 on tuonut haasteita sekä sopimuksen ylittymisenä, mutta myös Hatanpään siirryttyä sairaanhoitopiirille. Kirjaamiskäytännöissä on ollut eroja ja Hatanpään laskutuksessa on ollut epäselvyyksiä. Hinnastoa ja kirjaamiskäytäntöä on muutettu Hatanpään osalta. Sairaanhoitopiirin ja kaupungin edustajat kokoontuvat kerran kuukaudessa keskustelemaan sopimuksen toteutumisesta ja Lemmetty pitää myös yhteyttä toimialueiden johtajiin. Keskusteluyhteydet sairaanhoitopiiriin ovat hyvällä tasolla.

Lähteitä erikoissairaanhoitoon tehdään myös muualta kuin kaupungin omista toimipisteistä. Isoimpien toimijoiden kanssa on käyty keskusteluja siitä, että kriteerit erikoissairaanhoitoon pääsyyn olisivat samanlaisia kaikilla. Omassa toiminnassa lähteiden määrää on pystytty vähentämään, mutta kokonaisuus on kasvanut.

Kaupunkiympäristön hankinnat, joukkoliikenne:

Joukkoliikenteen hankintojen järjestäminen toimii joukkoliikennejohtajan alaisuudessa. Joukkoliikenteen palveluryhmän tehtävä on järjestää Tampereen seudulle joukkoliikenne (8 kunnan alueella). Joukkoliikenteen henkilöstö vastaa hankinnoista niin uusien sopimusten osalta kuin erääntyneiden sopimuksien uusimisesta. Yksityisiä palveluntuottajia on muutamia ja kaupunkiliikenteellä on myös omaa tuotantoa.

Joukkoliikennelautakunta tekee päätöksen kilpailutuksesta ja määrittelee mahdolliset painopistealueet kilpailutukselle. Joukkoliikennelautakunnan päätökseen perustuen valmistellaan tarjouspyyntö. Varsinainen kilpailutus toteutetaan Tuomi Logistiikan toimesta, joka vastaa myös kilpailutusmateriaalin arkistoinnista. Kilpailutus toteutetaan kohteittain ja on mahdollista yhdistää myös useampia linjoja samaan kilpailutukseen. Hankintapäätöksen tekee joukkoliikennelautakunta perustuen kilpailutuksen tuloksiin.

Palveluntuottajien kanssa tehdyt sopimukset arkistoidaan Donnaan ja sen lisäksi ovat paperiset kansiot jokaisesta liikennesopimuksesta. Sopimuksien erääntymisen seurantaan on käytössä joukkoliikenteen henkilöstöllä Excel –seuranta. Käytännön sopimuksien toteuman seuranta ja liikennesuunnittelu on toteutettu Winbus -tuotantojärjestelmällä. Winbus -järjestelmässä käsitellään myös mahdolliset sopimuksen toteuttamiseen liittyvät poikkeamat. Poikkeamia käydään läpi myös säännöllisesti tuotantopalavereissa palveluntuottajien kanssa.

Laskutus perustuu Winbus -järjestelmän raporteihin. Winbus -järjestelmän raportit toimitetaan palveluntuottajille joiden perusteella he muodostavat laskut. Joukkoliikenteen henkilöstön toimesta varmistetaan, että saapuneet laskut vastaavat Winbus -järjestelmän raporttia (asiatarkastus). Laskujen käsittely tapahtuu SAP -järjestelmässä.

Tarkastuksen osana kävimme läpi suurimpien palveluntuottajien listalta valittujen palveluntuottajan sopimuksien kilpailutusta, kilpailutuksen hallinnollista päätöksentekoa ja sopimuksen toteutumisen valvontaa. Tarkasteluun valituista sopimuksista löytyi asianmukainen kilpailutusdokumentaatio, joka saatiin tarkastuksen käyttöön kaupunkiliikenteeltä. Sopimuksien hallinnollinen päätöksenteko oli tarkastuksemme perusteella hoidettu asianmukaisesti ja hankintasopimuksen oli allekirjoittanut valtuutettu henkilö. Tarkastuksen perusteella sopimukset oli asianmukaisesti dokumentoitu Donnaan ja sopimuksen tiedot vastasivat Winbus -tuotantojärjestelmän ja kaupunkiliikenteen sopimuksen Excel -seurannan tietoja. Sopimusten laskutus toteutetaan Winbus -järjestelmän tietojen perusteella, toimittamalla palveluntuottajalle tiedot laskujen tekemistä varten. Saapuneet ostolaskut oli asianmukaisesti käsitelty SAP -järjestelmässä.

Tampere 8.4.2020

Mari Säynätjoki

Mari Säynätjoki
JHT, KHT

Päivi Rintala

Päivi Rintala
JHT, KHT

Jakelu: Tarkastuslautakunta
Konsernijohto
Palvelualueen johto